

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших складових фінансового ринку України є фондовий ринок, який в свою чергу є основним індикатором стану економіки країни та дуже гостро реагує на будь-які зміни в державі. Ефективність функціонування фондового ринку залежить перш за все від міцної інфраструктури, що створює належні умови для випуску та подальшого обігу цінних паперів. У сучасних умовах актуальним є дослідження проблеми створення та розвитку ефективно функціонуючого фондового ринку, який може забезпечити економіку країни достатньою кількістю інвестиційних ресурсів, які необхідні для стабільного розвитку економік держав.

Завдяки своїй природі фондовий ринок успішно виконує функції забезпечення реального сектору економіки та стимулювання виробництва за рахунок перерозподілу тимчасово вільних грошових коштів, та структурну перебудову економіки в наслідок трансформації відносин власності. Вплив стану розвитку фондового ринку країни справляє значний вплив на структуру капіталу підприємств і, як наслідок, на їх фінансову архітектуру.

Дослідженню проблем і перспектив розвитку вітчизняного фондового ринку присвячено багато наукових праць вчених - економістів, зокрема : В.Кузнєцова, І.Благун, О.Мельник, Л.Аврамчук, Л.Скорик та інші. Проте й досі вирішення проблем на шляху формування ефективно діючого фондового ринку є актуальним.

Метою дослідження є визначення особливостей фондового ринку України та тенденцій його подальшого розвитку.

Фондовий ринок України на нинішньому етапі його еволюції є низько ефективним через наявність ряду невирішених питань, без розв'язання яких формування дієздатного та ефективного фондового ринку неможливе. Попри позитивні тенденції, слід зауважити, що вибір ліквідних фінансових інструментів на фондовому ринку України досить обмежений для внутрішнього інвестора. Нестійкість вітчизняного фондового ринку стримує його розвиток, не дозволяє розвинути у повноцінний механізм мобілізації фінансових ресурсів[1;с.14].

Серед проблем функціонування фондового ринку України можна виділити такі: на фондовому ринку, як і в межах усієї національної економіки, існує значна потреба в інвестиційних ресурсах. Це пов'язано з: наявністю тіньової економіки, де обертається значний обсяг ресурсів, вилучений з обігу на офіційному фінансовому ринку; макроекономічною нестабільністю та недиверсифікованістю економіки, що не дозволяє сформувати клас фундаментальних (або пасивних) довгострокових інвесторів; обмеженою кількістю ліквідних та інвестиційно привабливих фінансових інструментів та інші [2;с.33].

Розглянемо такі важливі показники розвитку ринку цінних паперів України як обсяг торгів на ньому та обсяги зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів.

Рис.1 –
Динаміка
показників
обсягу торгів на

ринку цінних паперів та обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів за 2015-2019 роки, млрд.грн.

Згідно наведених даних можемо зробити такі висновки :

- загалом, впродовж 2015-2019 років, обсяг торгів на ринку цінних паперів показав тенденцію до зменшення, оскільки у 2019 році порівняно з 2015 роком обсяг торгів на ринку цінних паперів зменшився на 1867,67 млрд.грн. Проте, в 2018 році порівняно з попереднім роком даний показник збільшився на 121,89 млрд.грн;
- щодо обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів протягом 2015-2019 років, спостерігаємо неоднозначну тенденцію розвитку. Тобто, впродовж 2015-2017 років обсяг випуску цінних паперів

збільшувався, оскільки у 2017 році порівняно з 2015 роком даний показник збільшився на 350,7 млрд.грн. У 2018 році порівняно з попереднім роком обсяг випуску цінних паперів зменшився на 293,34 млрд.грн. У 2019 році порівняно з попереднім роком даний показник збільшився на 4,46 млрд.грн. В цей період часу НКФПФР розпочав роботу з очищення фондового ринку та підвищення прозорості біржового сегмента (впроваджено нові вимоги до лістингу цінних паперів на фондових біржах, що враховують європейські стандарти і сприяють перебуванню у лістингу лише якісних цінних паперів).

Таким чином, обсяги фондового ринку України сьогодні є досить незначними як у світовому масштабі, так і в національному.

Подальший розвиток фондового ринку залежить від конкретних заходів держави у сфері розбудови фінансової системи [3;с.8]. Для стимулювання розвитку фондового ринку України та сприятливого інвестиційного клімату необхідно активно впроваджувати низку заходів, а саме:

- удосконалення конкурентоспроможності фондового ринку, шляхом створення сприятливих умов з боку державної політики стосовно оподаткування на фондовому ринку;
- узгодження суперечностей в законодавстві, налагодження внутрішньої роботи регуляторів та чіткого розділення повноважень між ними, вирішення суперечливих ситуацій між учасниками фондового ринку використовуючи прямі та непрямі методи впливу;
- розширення ринку для залучення більшої кількості інвесторів та забезпечення його ліквідності й оборотності, задля пришвидшення обертання капіталу на ринку;
- забезпечення достатнього рівня захисту інвесторів, які могли б вкласти свої кошти у цінні папери, тим самим покращивши ситуацію на фондовому ринку;
- створення передумов поступової централізації національного біржового ринку, централізації ліквідності, переходу конкуренції в біржовому сегменті з локального рівня на міждержавний та інші.

Темпи розвитку фондового ринку, його якісні аспекти, а також розкриття його інвестиційного потенціалу залежать від конкретних заходів державної політики у сфері фінансового сектору. Таким чином, майбутній розвиток фондового ринку неможливий без реформування більшості складових ринку та усунення перешкод, що заважають цьому розвитку.

Отже, фондовий ринок України є несформованим, низько ліквідним, з високим рівнем монополізму та інсайдерської торгівлі та не виконує своєї базової функції щодо залучення емітентами фінансових ресурсів.

Для розвитку та зміцнення позицій українського фондового ринку необхідні вдосконалення правової та організаційної бази функціонування фондового ринку України, підвищення його технологічності та прозорості, що дасть змогу зробити ринок інвестиційно-привабливим як для великих іноземних компаній, так і для широкого спектру приватних інвесторів, що є найважливішим перспективним завданням його розвитку, яке може бути спрямоване на мобілізацію фінансових ресурсів, їх раціональне використання і перерозподіл на основі конкуренції між підприємствами для більш швидкого економічного розвитку, оскільки обіг цінних паперів є необхідним і обов'язковим елементом ринкової економіки в розвинених країнах.

Список використаних джерел :

1. Благун, І.І. Фінансовий ринок України - сучасний погляд на сутність поняття [Текст] / І.І. Благун // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2019. – № 2. – С. 13-20
2. Мельник О. І., Капітан І. М. Сучасні тенденції розвитку фондового ринку України. *Ефективна економіка*. – 2019. – № 11. – С.29-37.
3. Аврамчук, Л. А. Основні засади розвитку фінансового ринку в Україні / Л. А. Аврамчук, А. Ю. Волков // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М. М. Палінчак. – Ужгород, 2019. – Вип. 25, Ч. 1. – С. 5-8.